

Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola M. Choceňského Choceň, okr. Ústí nad Orlicí

Mistra Choceňského 211, 565 17 Choceň

Identifikátor školy: 600 104 176

Termín konání inspekce: 6. – 13. prosinec 2004

Čj.:	J5-1001/05-2083
Signatura:	oj5cy116

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Součástí školy:	základní škola (ZŠ) školní družina (ŠD), školní klub (ŠK)
Odloučené pracoviště:	Kolárova 688, Choceň 565 17
Zřizovatel:	Město Choceň
Právní forma:	příspěvková organizace
Vzdělávací program:	1. – 3. ročníky: Obecná škola, č.j. 12 035/97-20 4. – 9. ročníky: Základní škola, č.j. 16 847/96-2, ve znění úprav a dodatků
Počet tříd ZŠ:	24
Aktuální počet žáků:	607
Celkem dojíždí:	210 žáků

PŘEDMĚT INSPEKCE

- ❖ Personální podmínky vzdělávání.
- ❖ Materiálně-technické podmínky vzdělávání.
- ❖ Průběh a výsledky vzdělávání v předmětech český jazyk, anglický jazyk, matematika a prvouka na 1. stupni školy a v předmětech český jazyk, anglický jazyk, dějepis, zeměpis a občanská výchova na 2. stupni školy.
- ❖ Výchova k lidským právům a toleranci.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Ve škole pracuje celkem 35 učitelů. Skladba pracovních úvazků většinou zohledňovala odbornou a pedagogickou způsobilost učitelů, délku jejich praxe i další znalosti. Na 1. stupni všichni splňovali požadavek odborné a pedagogické způsobilosti (OPZ) pro výuku. Na druhém stupni ve sledovaných předmětech požadavek OPZ splňovali všichni vyučující zeměpisu, českého jazyka a dějepis. Občanskou výchovu vyučovaly tři učitelky, z toho jedna s OPZ. Anglický jazyk vyučovalo celkem pět učitelek, z toho jedna s OPZ, dvě učitelky nekvalifikované a dvě s pedagogickým vzděláním pro jiné obory.

Činnost školy se opírá o organizační řád s organizačním schématem. Organizační struktura je funkční, zastupitelnost jednotlivých pracovníků je stanovena. Vedení školy tvoří ředitelka, zástupkyně ředitelky pro 1. stupeň a zástupkyně ředitelky pro 2. stupeň. Přenos informací uvnitř školy je zajištěn systémem společných pedagogických rad (7x ročně) a týdenních provozních porad na jednotlivých pracovištích. Vedení školy využívá nástěnky ve sborovnách obou budov i denního osobního kontaktu s jednotlivými pracovníky. Ve škole jsou ustanoveny metodické orgány – metodické sdružení prvního stupně a na druhém stupni předmětové komise. Jejich činnost je funkční a praktická, zaměřují se na výběr učebnic a učebních textů, na koordinaci učebních plánů, předávání zkušeností z dalšího vzdělávání apod. Metodickou pomoc začínajícím a nekvalifikovaným učitelům zajišťují určení učitelé a metodické orgány.

Kontrolní činnost vedení školy probíhá neformálně každodenním sledování chodu školy. Hospitační činnost provádějí všechny tři vedoucí pracovnice. Funkci výchovné poradkyně vykonává zástupkyně ředitelky pro 2. stupeň, která však nemá požadovanou kvalifikaci.

K hodnocení práce zaměstnanců jsou vytvořena a v praxi uplatňována kritéria pro přiznání nenárokových složek platu. Splnění mimořádného úkolu je oceňováno finanční odměnou.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je zaměřeno především na odborné vzdělávání učitelů podle jejich kvalifikace. Vedení školy systematicky směřuje pedagogické pracovníky ke vzdělávání v oblasti výpočetní techniky.

Personální podmínky školy jsou hodnoceny jako velmi dobré.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Pro výuku škola využívá dvě budovy. V hlavní budově sídlí ředitelství a třídy 4. – 9. ročníků, v budově odloučeného pracoviště jsou vyučovány 1. – 3. ročníky. V hlavní budově žáci kromě prostorných kmenových učeben využívají odborné pracovny, tělocvičnu a vybavené školní hřiště.

Kabinety 1. stupně a jednotlivých předmětů 2. stupně nabízejí pro výuku standardní pomůcky. Pro anglický jazyk nástěnné obrazy s gramatickými přehledy, slovníky, audio i videonahrávky k textům v učebnicích atd. Pro výuku českého jazyka, dějepisu a občanské výchovy je k dispozici obrazový materiál, mluvnické příručky, nástěnné mapy, encyklopedie. Vybavení kabinetů je postupně inovováno - jsou nakupovány mapy, nástěnné obrazy a další materiál podle dohody předmětových komisí s vedením školy. Novější mapy a nástěnné obrazy jsou využity ve třídách. V hodinách žáci používali aktualizované učebnice a pracovní sešity. Někteří pedagogové měli navíc připravené okopírované doplňující texty a pracovní listy.

Materiálně-technické podmínky školy se vedení školy snaží za podpory města zlepšovat. Proběhla výměna oken v hlavní budově, postupně je renovován školní nábytek. Prostory školy slouží v době mimo výuku zájmové činnosti žáků – počítačové a sportovní kroužky. Veřejnosti je pronajímána tělocvična.

Materiálně-technické podmínky jsou velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Ve sledovaných předmětech byly učební plány plněny. Učební osnovy nebyly naplněny v předmětu dějepis a český jazyk ve školním roce 2003/2004. V dějepise nebyl ve všech třech třídách 9. ročníku vyučován blok moderních dějin od konce II. světové války do současnosti, v českém jazyku nebylo ve 4. a 5. ročnících vyučováno psaní.

Pedagogická dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání.

Rozvrh hodin byl v souladu se stanovenými požadavky na denní hodinové dotace a odpovídal předloženému učebnímu plánu. Stanovená délka přestávek není dodržena. Po 1., 3., 6., 7. a 8. vyučovací hodině je jejich délka zkrácena na pět minut. Úpravu povolilo MŠMT v dokumentu *Úprava režimu vyučovacího dne pro ZŠ Choceň* ze dne 19. března 2001, čj. 14 122/2001-22. Dokumenty *Vnitřní řád školy a Školní řád* charakterizují chod školy, obsahují povinnosti žáků i jejich práva.

V průběhu inspekce bylo evidováno čtrnáct integrovaných zdravotně postižených žáků, z toho tři postižení tělesně. Jeden z nich má osobní asistentku, která je placena z Centra pro tělesně postižené. Škola žádala o zvýšení finančních prostředků na sedm integrovaných žáků. Náprava je prováděna s jedním žákem, škola nemá proškolené žádné dyslektické asistentky.

Vnější informační systém je funkční, dostatečný. Informace o chování a prospěchu svých dětí získávají rodiče při třídních schůzkách (2x ročně), při pohovorech s třídními učiteli (jedenkrát za měsíc). Dále jsou informováni prostřednictvím žakovských knížek, notýsků a při individuálních návštěvách školy.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech

I. stupeň

Výuka byla sledovaná v předmětech český jazyk, anglický jazyk, matematika a prvouka. Stanovené výukové cíle byly přiměřené, zohledňovaly aktuální stav žáků. Zápisy v třídních knihách dokládaly systematičnost výchovně-vzdělávacího procesu. U většiny učitelek se na kvalitě hospitovaných hodin pozitivně projevila jejich OPZ, zkušenost i zájem o aktivizující formy výuky. Chybějící OPZ učitelek anglického jazyka neměla na úroveň výuky negativní vliv.

Prostornost učeben a jejich vybavení včetně uspořádání lavic přispívaly k zařazování rozmanitých činností. Některé hodiny anglického jazyka probíhaly v jazykových učebnách, které svojí velikostí a uspořádáním nábytku neumožňovaly žákům změnu pracovního místa. Vzhledem k malému prostoru nemohly vyučující zařazovat aktivity s pohybem. Ve většině vyučovacích jednotek vyučující používaly názorné pomůcky (nástěnné obrazy, mapy, karty s čísly, počítadla, encyklopedie, pohádkové knihy, přírodniny, stavebnice apod.). V anglickém jazyku byla občas výuka podporována pouze učebnicí a pracovním sešitem. Jindy se při procvičování slovní zásoby uplatnily obrázky i skutečné předměty.

Organizace sledovaných hodin byla vesměs promyšlená. Učitelky zadávaly jasné a srozumitelné pokyny. Průběžně zohledňovaly individuální dispozice žáků. Převážně volily činnostní formy výuky s aktivním zapojením žáků, často zařazovaly i práci ve skupinách s pomocí slabším. V některých vyučovacích jednotkách uplatnily prvky dramatické výchovy s prolínáním pohybových činností. Aktivitu a zájem žáků průběžně podněcovaly střídáním různých forem práce, soutěží, hrami, připomenutím známých postav z pohádek, básní apod. Zvláště v nižších ročnících průběžně začleňovaly pohybově-relaxační činnosti. V hodinách českého jazyka žáci všestranně procvičovali a opakovali probrané mluvnické učivo. Vyučovací jednotky čtení byly zaměřeny na rozvoj slovní zásoby a vyjadřování žáků, důraz byl kladen na četbu s porozuměním obsahu. Výuku matematiky zpestřily početní hádanky, zajímavé úlohy a řetězce příkladů. Výklad nového učiva v prvouce navazoval na již známá fakta. Většinou byl doplněn zajímavostmi a místními znalostmi žáků, podložen názornými pomůckami. Hodiny anglického jazyka byly vedeny frontálním způsobem, občas vyučující začlenily samostatnou práci, výjimečně aktivitu ve dvojicích (otázka - odpověď). Úroveň spolupráce záležela na zaujetí žáků pro danou činnost, na četnosti střídání aktivit atd. Komunikace většiny učitelek se žáky se vyznačovala trpělivostí, tolerancí a klidným přístupem, často byla založena na partnerském vztahu učitelek se žáky. Až na výjimky měli žáci prostor pro vzájemnou diskusi, mohli vyjádřit svůj názor. Atmosféru několika málo hodin negativně ovlivnilo časté napomínání žáků.

Hodnocení žáků mělo vesměs charakter pozitivní motivace. Bylo většinou slovní, dostatečně časté. Klasifikace známkou se uplatňovala při opakování. Učitelky průběžně kontrolovaly práci žáků a po ukončení dané činnosti většinou zhodnotily jejich výsledky, snahu i pokrok. Ve většině hodin nechybělo závěrečné zhodnocení výkonů žáků. Při anglickém jazyku se jedenkrát se vyskytlo i sebehodnocení žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech na 1. stupni byly velmi dobré.

2. stupeň

Anglický jazyk

Vymezené výukové cíle odpovídaly aktuálnímu stavu tříd. Chybějící odborná způsobilost vyučujících měla v některých hodinách vliv na výběr forem a metod výuky.

Uspořádání nábytku ve velké jazykové učebně bylo tradiční (lavice za sebou, ve třech řadách), v ostatních pracovnách souviselo s jejich malou velikostí. Jedna učebna je místo lavicemi vybavena pouze sklopnými deskami připevněnými k židlím. Žáci v těchto místnostech neměli možnost pohybu, celé hodiny strávili v lavicích. K dispozici měli aktuální učebnice a pracovní sešity. Vyučovací proces zpestřovaly učitelky s kratší dobou praxe nakopírovanými doplňujícími texty, pracovními listy, kartičkami se slovy, s otázkami apod.

Struktura sledovaných hodin odpovídala stanoveným cílům. Některé vyučovací jednotky byly pestré, vystřídal se v nich množství činností. Jiné se vyznačovaly jednotvárností a menší efektivitou využití učebního času. Výuka byla převážně vedena frontálním způsobem, občas byly zařazeny aktivity ve dvojicích. Vyučující vždy část hodiny věnovaly různorodé práci s textem, včetně jeho poslechu z magnetofonu. Organizační pokyny byly vydávány v angličtině, někdy s českým překladem a někdy jen česky. Tempo výuky učitelky přizpůsobovaly schopnostem žáků i okamžité situaci. V navštívených vyučovacích jednotkách často chybělo začlenění relaxačních prvků.

Žáci v hodinách většinou aktivně spolupracovali s vyučujícími. Jejich zájem učitelky podněcovaly zajímavými úkoly, pochvalou a povzbuzením. Žáci vesměs měli možnost dotazů, mohli vyjadřovat svůj názor. Ve všech vyučovacích jednotkách byli vedeni k rozvoji komunikativních dovedností. Průběžné slovní hodnocení vyučující zaměřovaly převážně pozitivně. Celkové zhodnocení činnosti v závěru hodin scházelo.

Průběh a výsledky vzdělávání v anglickém jazyku byly dobré.

Zeměpis

Navštívené hodiny měly stanovené přiměřené výukové cíle. Učivo bylo žákům předkládáno věcně i odborně správně.

Vyučování probíhalo v kmenových třídách, vybavených standardním nábytkem, v obvyklém uspořádání. Kromě učebnic byly při výuce využity nástěnné mapy, atlasy a obrazový materiál.

Úvod hodin byl věnován buď opakování a procvičování probraného učiva, nebo referátům k minulým tématům či vysvětlování motivačních pojmů k nové učební látce. V další části vyučující ve spolupráci se žáky a za pomoci map a atlasů vyvozovali nové poznatky. Následoval zápis do sešitů. Tempo výuky ve všech hodinách korespondovalo s možnostmi žáků.

Žáci převážně pracovali s chutí, pedagogové je motivovali problémovými otázkami a úkoly, navozením životních zkušeností, pochvalou, oceněním za práci (prémie) apod.

Vzájemná komunikace mezi vyučujícími a žáky byla založena na akceptování předem dohodnutých pravidel. V několika hodinách byla hlavním aktérem komunikace učitelka, což mělo vliv i na aktivitu žáků a jejich možnost vyjadřovat své názory.

Pedagogové prováděli hodnocení převážně průběžně slovně, po odpovědi na otázku či po dokončení úkolu. Klasifikace byla využívána při ústním ověřování vědomostí žáků. V závěru některých vyučovacích jednotek chybělo celkové zhodnocení žákovských výkonů.

Průběh a výsledky vzdělávání v zeměpise byly velmi dobré.

Český jazyk, dějepis a občanská výchova

Celkovou úroveň vzdělávání ovlivnily na jedné straně rutinní přístupy, méně pečlivá příprava ale také empatie, zodpovědný přístup, zkušenosti. Stanovené cíle byly zpravidla v souladu s aktuálním stavem ve třídě. V hospitovaných hodinách nebyla zaznamenána speciální práce se žáky se specifickými potřebami. Chybějící odborná způsobilost v občanské výchově neovlivňovala zásadně průběh vzdělávání.

Vyučování probíhalo ve standardních kmenových třídách. K průběžnému využívání učebních pomůcek docházelo zejména v českém jazyku (folie, mluvnické příručky, připravené texty). V historickém učivu žáci pracovali s nástěnnými mapami. Didaktická technika využita nebyla.

Kladně hodnocená výuka se vyznačovala promyšlenou organizací, vedenou se zřetelem k pracovnímu tempu žáků. Hodiny měly svižný spád. Učitelky střídaly činnosti, které vzájemně navazovaly, byly smysluplné. Využívány byly mezipředmětové vztahy. V českém jazyku žáci samostatně pracovali s textem. Zařazení kooperujících forem práce v občanské výchově (8. a 9. ročník) přinášelo zvýšený zájem žáků a vysokou produktivitu práce. Patrná byla i výuka, kdy organizace, formy i metody práce byly postaveny na zprostředkujícím způsobu vzdělání. Chyběla rozmanitost vyučovacích metod, převažovalo mluvené slovo učitelky. Nezdařené pasáže výuky se staly pro žáky méně přitažlivé, s nižší efektivitou práce, vedly k nepozornosti i nekázni žáků.

Žáci byli motivováni především ve vstupní části hodiny formou sdělení cíle hodiny. Využíváno bylo také různých soutěží (skrývačky, doplňovačky). Průběžnou motivaci, interakci a komunikaci pozitivně ovlivňovaly zejména osobnostní vlastnosti učitelky ve dvou hodinách dějepisů. V občanské výchově (8. a 9. ročníku) byli žáci aktivizováni prostřednictvím osobních zkušeností, velmi dobře vyjadřovali své názory.

Učitelky žáky průběžně chválily a povzbuzovaly. V případě některých zadaných úkolů nebyly však prováděny korekce postupů a analýzy chyb. V závěrečné fázi některých sledovaných hodin nebyl dostatečný prostor pro celkové shrnutí a zhodnocení hodiny společně se žáky, chybělo sebehodnocení. Klasifikace známkami zaznamenaná v žákovských knížkách je četná, převažuje hodnocení písemného mluvnického projevu. Komunikační dovednosti byly rozvíjeny ve většině sledovaných hodin.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech byly velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Ke zjišťování výsledků vzdělávání v 9. ročnících využívá vedení školy komerčně vydávané srovnávací testy. V republikovém hodnocení škola dopadla v jednotlivých oblastech velmi dobře. Zpětnou vazbu o kvalitě vyučování poskytuje také umístění žáků v soutěžích, olympiádách a výsledky přijímacího řízení ke studiu ve středních školách.

Celkově byly průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- V průběhu inspekce byla provedena tematicky zaměřená inspekce s názvem „Výchova k lidským právům a toleranci“. Její výsledky budou zpracovány do celostátní zprávy, která bude zveřejněna na internetu.
- Na veřejnosti se škola prezentuje různými akcemi – vystoupení žáků 1. stupně pro rodiče a mateřské školy, zahradní slavnost, výstavy, sportovní turnaje. Škola

pravidelně přispívá články do místních zpravodajů, ve vývěsní skříňce ve městě jsou obměňovány fotografie z aktivit školy.

- Pro žáky připravují pedagogové v průběhu školního roku školy v přírodě a lyžařské kurzy.
- Ve škole funguje Sdružení rodičů, v nichž má většina tříd svého zástupce. Jeho činnost je funkční.
- Součástí školy je školní družina, která má pět oddělení a školní klub se dvěma odděleními. Využívají ho dojíždějící žáci od 4. do 9. ročníků. K dispozici mají hudebnu, školní knihovnu a školní hřiště.
- Škola žákům nabízí volitelné předměty (výpočetní technika, výtvarné činnosti, sportovní hry, vaření, šití). V nepovinných předmětech je nabídka omezena pouze na náboženství.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí* o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 23. dubna 2001, čj. 15 460/01-21
2. *Zřizovací listina školy* ze dne 13. prosince 2000, čj. 213/2000
3. *Výkaz o základní škole Škol (MŠMT) V 3-01* podle stavu k 30. září 2004
4. *Výroční zpráva školy* za školní rok 2003/2004
5. Učební plán pro školní rok 2004/2005
6. Tematické plány učiva hospitovaných předmětů, školní rok 2004/2005
7. *Třídní knihy* 1. – 9. ročníku za školní rok 2003/2004
8. *Třídní knihy* 1. – 9. ročníku za školní rok 2004/2005
9. *Protokoly* o komisionálních zkouškách za školní rok 2003/2004
10. *Zápisy z pedagogických rad* za školní roky 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005
11. *Plán práce* na 1. pololetí 2004/2005
12. *Třídní výkazy a katalogové listy* žáků 1. – 9. ročníku, školní rok 2004/2005
13. *Vnitřní řád školy* ze dne 14. dubna 2004
14. *Organizační řád ZŠ Choceň* ze dne 1. ledna 1994
15. *Školní řád* ze dne 1. dubna 2003
16. *Klasifikační řád* ze dne 1. září 2000
17. *Provozní řád* ze dne 1. září 2003
18. *Pracovní řád* pro zaměstnance školy ze dne 23. března 2001
19. *Kriteria pro přiznání osobního ohodnocení* ze dne 1. září 1994
20. *Úprava režimu vyučovacího dne pro ZŠ Choceň* ze dne 19. března 2001
21. *Rozvrhy hodin* 1. – 9. ročníku pro školní rok 2004/2005

ZÁVĚR

Ve škole pracuje stabilizovaný pedagogický sbor. Kvalitu vzdělávání příznivě ovlivnila odborná a pedagogická způsobilost učitelů na 1. stupni, chybějící odborná způsobilost některých učitelů na 2. stupni neměla na úroveň výuky výrazný vliv. Zavedený systém organizace a řízení školy je funkční, poradní orgány jsou ustaveny a fungují. Další vzdělávání pedagogických pracovníků probíhá v souladu s potřebami školy.

Materiálně-technické podmínky umožňují plnit přijatý vzdělávací program. Prostředí je pro žáky většinou podnětné, estetické. Pro výuku mají žáci k dispozici platné učebnice a učební texty. V rámci finančních možností se postupně obnovuje vybavení učebními pomůckami.

Ve škole jsou plněny učební plány realizovaného vzdělávacího programu, nedostatky byly zjištěny v plnění učebních osnov v předmětech dějepis a český jazyk. Vyučovací hodiny byly většinou promyšlené, na 1. stupni často s prvky činnostního a kooperativního učení. Na 2. stupni převažoval frontální způsob výuky s méně častým využitím aktivizujících činností.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektor	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Marta Hunalová	M. Hunalová, v.r.
Členové týmu	Mgr. Mirka Machková	M. Machková, v.r.
	Mgr. Věra Rečlová	V. Rečlová, v.r.
	Mgr. Pavel Skokan	P. Skokan, v.r.

V Ústí nad Orlicí dne 31. ledna 2005

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 17. února 2005

Razítko

Ředitelka školy:

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Dagmar Mrázová

D. Mrázová, v.r.

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona), může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Smetanova 43, 562 01 Ústí nad Orlicí. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel	2005-03-07	J5-1001/05-2083

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly podány.